

La marmota arriba a les nostres comarques

Igor Grabulosa

Introduïda l'any 1948 al vessant nord del Pirineu per un zòleg francès anomenat Couturier, la marmota ha travessat el vessant meridional i està experimentant una ràpida expansió que l'ha portat fins a les comarques de la Baixa Cerdanya i el Ripollès.

La marmota (*Marmota marmota*) és considerada, en la seva forma actual, com un mamífer relativament recent a Europa, ja que aparegué a l'interglaciari Riss Würm.

Al Pleistocè fou molt nombrosa i va viure a ambdós vessants del Pirineu, tot envaint en la seva distribució europea l'àrea de la marmota de cua curta (*Marmota bobak*) que reculà cap a l'est i abandonà l'Europa central. En finalitzar aquest període, la marmota començà a rarificar-se i a començaments d'aquest segle la seva presència es limitava als Alps i Cárpat.

L'any 1948 el zòleg Couturier va deixar anar sis exemplars dels Alps al «Vallon de Barrade» (vall de Gave de Pau) en els Alps Pirineus amb la intenció de disminuir la pressió depredadora sobre l'isard. Des de llavors es realitzaren altres introduccions que es varen incrementar amb la creació del «Parc National des Pyrénées Occidentales», creant-se un nucli reproductor el suficientment important com per a iniciar una ràpida expansió que li ha permès ultrapassar la carena cap al vessant meridional i arribar fins al Ripollès.

Primeres notes

Tot i que des del 1975 es coneixien notícies relacionades amb la seva presència al nostre Pirineu, no ha estat fins a l'any passat que un grup de zòlegs de l'Institut Pirenaic d'Ecologia Aplicada de Jaca i de la Universitat de Barcelona, han publicat unes primeres notes sobre la seva distribució en base a la visualització directa d'exemplars així com per, les referències fiables facilitades pels muntanyencs, guardes i veïns de les zones estudiades.

Explicquen aquests investigadors que si en el període glaciari la marmota habitava la terra bai-

xa i muntanya mitjana, actualment és una espècie d'alta muntanya i el seu hàbitat característic són els pastius supraforestals amb grans blocs rocosos situats entre els 1.800 i 2.400 mts. d'altitud, amb localitats extremes de 1.200 mts. i 2.700 mts.

Tal com assenyalen, la colonització ha estat més gran al Pirineu aragonès, a causa que el nombre de reintroduccions ha estat també més important al corresponent vessant francès.

Tot i que les citacions més extremes se situen al Rincón de Belagua, a Navarra, i al a zona de Núria, al Ripollès, aquests investigadors estan convençuts que la seva àrea d'expansió creixerà puix que encara queden zones potencialment colonitzables.

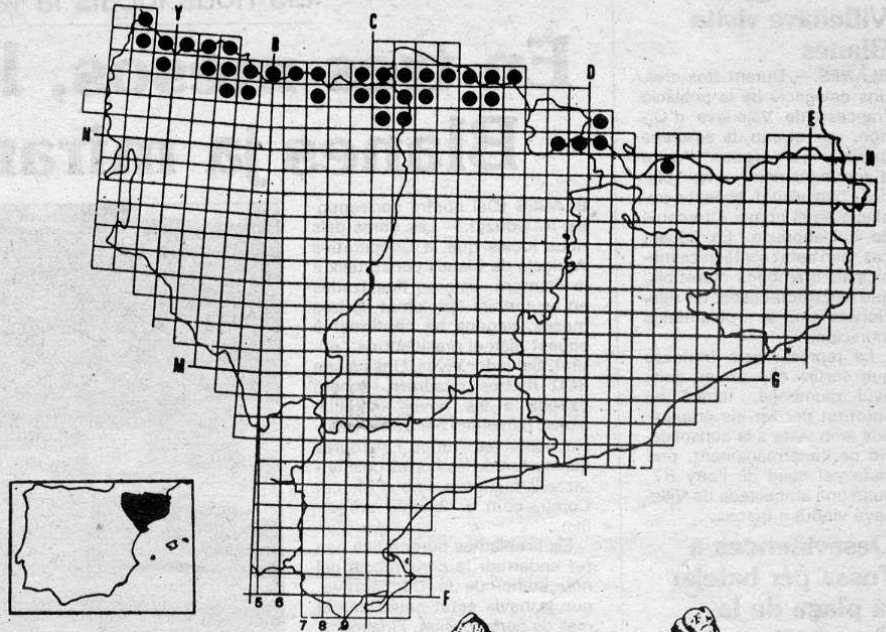
El seguiment de la seva expansió gaudeix d'un gran interès, ja que pot alterar notablement les relacions ecològiques existents en els ecosistemes supraforestals i, especialment, pot produir un increment dels grans depredadors com l'àguila daurada i el linx, així com la modificació geodinàmica dels aiguavés i de la seva circulació hídrica.

Mamífer familiar

La marmota és un rosegador rabassut i feixuc d'uns 45'9 a 57'7 cms. de llargària i uns 4-8 Kgs. de pes, d'una coloració variable més o menys grisa amb els costats i el ventre grogençs i l'extrem de la cua negra. Les potes són curtes i musculoses.

És de costums diürnes i els períodes de repòs a l'interior del cau o al sol s'alternen amb els períodes d'activitat, tot observant-se un repòs relatiu al migdia.

Els caus que construeixen tenen un orifici d'entrada d'uns 15 cms. i normalment estan situats sota alguna gran pedra o sota les arrels d'un arbre. Disposen d'una curta galeria d'entrada que porta a un tunel d'alguns metres de llargada, el qual condueix a una gran cambra i a d'altres més petites on dipositen els excrements. Cal dir que realitzen dos tipus de caus, segons sigui l'estiu o l'hivern, essent aquests

Al gràfic de dalt es pot veure l'àrea de distribució actual de la marmota a la Península Ibèrica. A la dreta, una fase d'aparellament d'aquest mamífer rosegador.

darrers molt més espaiosos per donar cabuda a grups més grans per tal d'hivernar.

Viuen en grups familiars que es componen bàsicament d'una parella reproductora i els fills dels 2 o 3 anys, tot necessitant un domini vital força variable, però que alguns estudiosos d'aquests animals han avaluat en 2.000 o 3.000 mts. quadrats i d'altres entre 14.000 i 20.000 mts. quadrats. Cal dir que aquest «domini vital» es transforma en territori en el moment de la reproducció i que els seus límits són marcats explícitament amb el dipòsit de secrecions glandulars. Uns xiulets característics serveixen per impedir l'entrada a qualsevol intrús que intenti travessar el seu terri-

tori, així com per avisar de qualsevol perill, i en general, com a sistema de comunicació.

Acoblaments a l'abril

L'acoblament té lloc a l'abril i començaments de maig i després de 33-34 dies pareixen de tres a quatre cries, que no surten del cau fins després d'uns quaranta dies. La maduresa sexual no l'assoleixen fins als tres anys i només tenen una portada per any i poden arribar a viure una quinzena d'anys.

El seu règim alimentari és, sobretot, a base de gramínies i també de lleguminoses (trèvols) i més excepcionalment aliments d'origen animal com larves i in-

sectes que capturen entre la gespa.

Les marmotes només estan actives al bon temps. Al llarg de la tardor i l'hivern romanen ensopeïdes en els caus i només reapareixen a finals de març.

Cal dir que a Europa, fins no fa gaires anys, les marmotes eren fortament perseguides per aprofitar les seves pells per pelleteria i el seu greix, acumulat per la hibernació, com a remei pels reumatismes, i així, a Suïssa, l'any 1944 s'arribaren a matar 16.000 marmotes amb aquesta finalitat.

A França la marmota està protegida des de 1972 i a Catalunya és també prohibida la seva caça a partir de l'Ordre de vedes del 20 de juny de 1985.